

Ühistuleht

KONVERENTSIS ERILEHT

Nr. 10 november 2012 (konverentsi eri)

Ootame vihjeid ja ettepanekuid: info@yhistupank.ee, vaata: www.yhistupank.ee

Energiaühistud - riigi energeetiline Noa Laev

Alusetult kallinev elektrihind sunnib paratamatult ümber hindama seniseid arusaamasid ja põhimõtteid nii energeetikast kui riigikorraldusest üldse. Ilmselt ei ole Eestis enam täiemõistlikku inimest, kes poleks kuulnud, et kuni 2013. aasta alguseni saame kasutada elektrit igapäevaste toimingute tarbeks harjumuspäraselt, mis siis, et kallilt. Järgmisest aastast aga muutub elektrienergia juba luksuskaubaks, mille muretu tarbimine igapäevastes elektririistades pole enam paljudele kaasmaalastele taskukohane. „Lohutuseks“ ütlen veel nii palju, et ega 1. jaanuarist muutu „pauguga“ veel midagi, tehakse ilutulestikku ja president saab kõigile „head uut aastat“ soovida. Esimesi muutusi märgatakse alles pärast Tartu Rahu aastapäeva üritusi. Omaette huvitavaks võib kujuneda aga vabariigi aastapäeva üritus, „pingviinide paraad“ ning presidenti aastapäevakõne – siis on enamikul eestimaalastel külma talve küttearve + „vabaturuvahendajastatud“ elektriarve juba käes. Ikka riigi hüvanguks. Ja kui veebruar 2013 tuleb külm, siis tuleva aasta naistepäeva paiku, kui järgmised arved laekuvad, tahaks nii mõnigi meist ka ise külmaks muutuda. Uutes pakutavates hinnapakettides on elektri hinda suurendatud juba ca 80%, mis lööb väga valusalt kogu riigi majandust ning võib halvata ka riigile kuuluvate ühingute tööd. Arusaamatutest võrgutasu arvutamise printsiipidest rääkimata. See on siis, mida me teame lähenevast „üheksandast lainest“.

Et tegu näikse olevat riigiaparaadi ning talle kuuluva truu tööriista Eesti Energia ühisvandenõuga omaenese rahva vastu, võiks hamletlikult küsida: „Mis oleks üllam - vaimus taluda kõik nooled, mida vali saatus paiskab, või, tõstes relvad hädamere vastu, vaev lõpetada?“ Kalduksin toetama teist võimalust. Seega tuleks loodusseaduste kohaselt leida riigiaparaadi mõjule sobiv vastumõju.

Selleks vastumõjaks on energiaühistud!

Energiaühistud töötavad põhimõttel, et need kuuluvad kohalikele talunikele, investoritele, äriühingutele, koolidele ning kõikvõimalikele teistele avalikõiguslikele ja eraõiguslikele isikutele

(sh Sulle ja mulle) peamise esmaesmärgiga vähendada kohaliku kogukonna kulutusi igapäevaelektrile.

Energiaühistutesse koonduvad inimesed, kes tihti ka koostöös kohaliku omavalitsusega on otsustanud ühiselt elektri või siis ka sooja tootmiseks oma vahendid ning võimalused ühendada ning leevendada sellega järjest suurenevaid kulutusi energiakandjatele. Eriti efektiivselt töötavad sellised ühistud Saksamaal, Taanis ja Hollandis, andes lisaks igapäevasele ühistulisestele elektri tarbimisele ka ühistuliikmetele täiendavat tulu üleliigselt toodetud elektri müügist üldisesse elektrivõrku. Energiaühistute liikmed saavad ka maksusoodustusi energiaühistusse investeeritavatel summadel.

Igasugune organiseeritud majandustegevus peaks teoreetiliselt lähtuma õiguslikust raamistikust, ehk siis seadusandaja peaks olema loonud piisavad võimalused ja tagatised seadusliku majandustegevuse toimimiseks. Olles tutvunud energiaühistuid puudutavate seadustega nii Euroopas kui ka Eestis, tabas mind tõeline üllatus. Meie elektrituruseadus ei näegi üldse ette võimalust, et grupp inimesi ja ka kohalik omavalitsus võiks koonduda ühise eesmärgi nimel ning alustada elektri tootmist ühistu põhimõttel ja realiseerida oma elektri ülejääki vabaturul. Tõeline mulk mõtlemises!

Eesti energiaturuseaduse inimvaenulikud küljed

Euroopas reguleerib antud teemat 13.07.2009. a. EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2009/72/EÜ, mis

käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ja sealhulgas ka taastuvenergeetikat. Sellest võime elektrienergia tootja kohta lugeda: „„Tootja“ on elektrienergia tootev füüsiline või juriidiline isik.“ Sellest järeldub, et Euroopa Liidu õigus ei sea piiranguid elektrienergia tootjaks olemisele.

Eesti elektrituruseaduse §15 annab aga sama mõiste edasi erilise juriidilise piiranguga, nähes ette, et *elektriettevõtja, ehk siis elektritootja saab olla ainult äriregistresse kantud või asutamisel olev aktsiaselts või osatühing*. Seda piirangut ei kohaldata väiketootjale ja müüjale, kes toodab ja müüb temale kuuluvate kokku alla 100 kW netovõimsusega tootmiseladmetel abil toodetud elektrienergia. Arvestades, et tänases mõistes on isegi 1 MW generaatori paigaldamine ebaratsionaalne, on selline piirang seaduses otseseks takistuseks iseseisvate ühistuliste energiatootjate tekkimisel.

Sellist seaduse kitsendust ja erinevust Euroopa Liidu põhimõtetest ei saa tõlgendada teisiti kui jätkuvat postsovetlikku üritust kehtestada juba eos valitsusringkondadega seotud Eesti Energia monopolne ülemvõim kogu rahva üle.

Erinevate poliitiliste parteide ettekannetest kuuleme pidevalt fraasi energia julgeoleku kindlustamisest. Samas on seadusandja loonud olukorra, mis pärsib kõikide vahenditega hajutatud ja taastuvatest allikatest elektrienergia tootmist, looritades seda müütidega tuuleenergia kõrgest hinnast. Samas koondab kogu risk põlevkivienergeetikasse, mille tootmisüksuste jahutustsükkel Nar-

va jõe lüüside näol on täielikult Venemaa kontrolli all. Riiklikult mõeldes on see tegevus oma rahva suhtes kuritegelik ning sellest kumab läbi omakasu, et mitte öelda hiigelkorruptsiooni võrgustik.

Energiaühistu asutamisega seonduvad investeeringud

On selge, et igasugused investeeringud energeetikasektoris ei ole odavad. 1 MW tuulegeneraatori paigaldamine maksab näiteks ca 1,1 miljonit eurot. Aga kui me jagame selle generaatori töötaja kogutoodangu selle elektrienergia tootmiseks saadud kogukuluga, siis see tulemus oma minimõõtmega üllataks kõiki. Mis toidab siis tuuleelektri kalliduse müüti?

Eks ikka kommertsalaenud, nendelt makstavad intressid ning see tähtaeg, mille jooksul tuleb laenuandjale tagada. Aga kui see investeering tuleks riigi eelarvest või siis energiaühistu liikmete sissemaksetest? Meie kõikide ühiselt makstud rahade arvelt. Mitte kõrge protsendiga laenatuna ühingule vaid sihtotstarbeliseks kasutamiseks, ehk tuulegeneraatori püstitamiseks. Räägime ju täna eelkõige riigi energiajulgeolekust ja -põhimõttest. Räägime ju täna kaudselts ka meie laste tulevases võimest maksta järjest kallineva elektri eest!

Laenu võib täna saada näiteks 12 aastaks, mille jooksul tuleb lisada intresside näol veel ligikaudu 35%-40%. Seega langeb antud ajalõigule väga suur maksekoormus, mida ei ole võimalik katta toodangu müügist, isegi tänaseid või tulevaseid elektrihindu arvestades. Aga tuulegeneraatori eluiga ei ole ju 12 aastat vaid tootjate pakutavate garantiide alusel

vähemalt 20 aastat. Seega kaheksa pangalaenule järgneva aasta jooksul toodab tuulegeneraator voolu päris väikeste hoolduskuludega. Arvutuste järgi kujuneb sellel perioodil 1 kW/h omahinnaks 0,0095 €, ehk siis vähem 1 €-sent kilovatt-tunnilt. Seda eeldusel, et 12 aasta jooksul on laenu ja intressid laenuandjatele makstud. Võrdluseks võib tuua, et tänane börsihind kõigub 4,5 ja 5 €-sendi vahel. Mõelge, tervelt viis korda rohkem!

Samas võiks energiaühistulise majandamise puhul olla 20 aastase perioodi keskmiseks elektrienergia kilovatt-tunni omahinnaks vaid 0,03€ ja omakapitali tootluseks 16% aastas. Milline kommertsbankade pakutav pensionifond või põlevkivienergeetika suudaks sellega võistelda? Kõik nad kannatavad ju „inflatsiooniko“ puremise käes, aga oma toodetud elektrienergia viimane ei söö!

Tuuleenergia kõrval leiaksid ühistulises tegevuses rakendamist kindlasti ka koostootmisjaamad, päikeseenergia ning nende integreeritud süsteemid, mis kõik annaksid võimaluse lõhkuda arutult monopolistlikku hinnakujundussüsteemi ning tagaksid tõelise riikliku energeetilise julgeoleku. Selleks aga peame algatama rahva tegelikest huvidest ja vajadustest lähtuvad vajalikud seadusmuudatused. Mis oleks siis üllam, kas istuda ja kannatada nagu inimese tulle pistetud kilpkonn onu Remuse juttudes või hakata end tasahilju liigutama?

Harry Raudvere
Tartu Hoiu-laenuühistu liige,
ettevõtja

Riigile mõtlev vallavanem ja parteilasest vallavanem

MUINASJUTT

Siinpool seitset maad ja seitset merd seisnud kõikumatus usus ja vankumatus tahtes kord riik, mis olnud rajatud vabadusele, õiglusele ja õigusele ning mida kutsutud Vabariigiks. Ja selles riigis elanud kord, ja elavat nüüdki, suur hulk inimesi, riigile mõtlev vallavanem ja parteilasest vallavanem, kes haldanud oma valla piires ühiskondlikku edu ja üldist kasu just nii nagu nook loodud.

Riigile mõtlev vallavanem oli paras pujan ega teinud tema kõike alati teiste juhatare järgi, vaid katsus ikka esiti oma tarkust rakendada ja lahendada ette tulevaid olukordi loominguiliselt. Ei hakanud ta plaaniliselt peenraid kastma kui vihma juba sadas ega ehitanud valda lihtsalt teiste ees eputamiseks uhkeid hiigelhooneid, mida talvel kogu külarahvagagi soojaks kütta ei jõuaks.

Parteilasest vallavanem oli aga oma papa-mamma käskude ja keeldude najal kasvanud korralikuks ontlikuks inimeseks, kes ei hakanud kunagi ise jalgratast leiutama, vaid kenasti ootas, millal tuleb kõrgemalt poolt käsk korraldada hiigelhange ja palgata jalgratast leiutama välismaine ekspert. Parteilasest vallavanem tegutses alati kõrgemalt poolt antud juhendite järgi ning tema valla majandus oli stabiilne ja avatud. Nii avatud, et külad jooksid inimestest ikka tühjemaks ja tühjemaks.

Sel iidset ajal, mil riigile mõtlev vallavanem ja parteilasest vallavanem oma valdu juhtisid, käis nii riigis kui ka kogu maailmas ringi poolnähtamatu koletis nimega Capitalissimus Liberalissimus, keda mõnikord hüüti hellitavalt ka Konnaks. Ei, mitte PõhjaKonnaks vaid ikka Rahvusvaheliseks Kogu-Konnaks. Ta näris oma teravate hammastega riikide ja rahvaste rahakotte ning kahmas oma hiigelkukasse inimeste ja ettevõtete töö ja vaevaga loodud väärtusi. Kus aga kuskil midagi ilusat ja head valmis sai, seal tema oma nõuetega kohe kaela lendas. Mõnikord nõudis ta riikidelt pattude andeks saamiseks ka devalvatsiooniohvrit. Tema abilistena tegutsesid globaalpankade kohalikud kontorid ning nii ei jäänud puutumata ka mõlema vallavanema juhitavad vallad. Koletis tahtis mõlemale vallale anda plaanilise surmahoobi ja need ühes vallarahvaga alla kugistada. Hoolimata sada aastat kestnud pidusöögist oli ju koletise kõht endiselt tühjavõitu.

Uue saagi allaneelamiseks oli tal jõudu küllaga, sest tema ja pisemate temataoliste lõa otsas olid peaaegu eranditeta nii kohalikud pangafiliaalid, kütusetanklad, sooja- ja elektrivõrgud, kauplused, põllumaad kui kogu tootmine. Ohvrite surmamiseks tarvitses koletisel vaid pigistada riikide kõrid kinni täiendava hinnatõusuga ja

sulgeda veel hingitseva kohaliku ettevõtluse ees turulepääsemise uks. Lisamalakana olid varuks maksutõus, pankrott ja jooksevkonto defitsiit.

Esiti põlla parteilasest vallavanem probleemi märganudki, sest talle ja ta kaastöölistele laekus riigieelarvest kopsakas töötasu ja igasugu hüvitisi kenasti pangakontole. Igapäevane töögi soojas vallamajas polnud teab mis kontimurdev, kui just kõrgemalt poolt mõnd käsku ei tulnud. Ka teleparaadist ning lehtedest võis iga päev lugeda sellest, kuidas

ka alevikurahvas sebis ja sagis, kes tormas surnuaeda, kes välismaale. Parteilasest vallavanemale saadeti aga Capitalissimus Liberalissimuse kohaliku kubeneri enda antud aukiri valla avatuks muutmise eest. Oli ju liikumine tõesti elav, noortele lahti kõik teed ja lisaks olid need teed, mis vallast välja viisid, Rahvusvahelise KoguKonna soovi kohaselt kenasti asfalteeritud ja avatud. Ja inimesed läksid nii et lust vaadata. Töötute nimekiri kahanes nii kiiresti, et varsti jäi sellest vaid pealkiri.

Aga ühel päeval ei näinud parteilasest vallavanem aknast välja

ühistu ning hoiu-laenuühistu. Riigile mõtlev vallavanem rakedas vallatöötajate oskusteabe nende ühingu asutamiseks ja eesmärgipäraseks juhtimiseks ning andis nende käsutusse suure hulga valla bilansis olevaid, ent seni tühjalt seisnud hooneid. Vallarahva ühisel nõul ja jõul hooned renoveeriti ja neid hakati sihipäraselt kasutama. Edaspidi tegid kohalikud inimesed oma sisseostud ainult tarbijateühistu poest, talunikud viisid oma teravilja ja piima ainult kohaliku piima- ja teraviljauhistusse, elektrit ning soojust andis kogu vallale soodsalt

eksport ja majandus iga natukese aja tagant ikka uuesti ja uuesti kasvule pöörasid, vahel koguni mitu korda päevas.

Kuid siis ühel päeval teatas valla raamatupidaja parteilasest vallavanemale, et maksutulude laekumine on järsult vähenenud ning vallakassa nii tühi, et isegi vallavanema palga väljamaksmiseks pole raha. Parteilasest vallavanem ehmatas sellest nii ära, et asus omapäi tegutsema. Helistas päris ise Partei peakontoris ja küsis tegutsemisjuhiseid.

Sealt sai parteilasest vallavanem soovitu oodata paratamatult kulgeva majanduskriisi möödumist ning vahepealsel ajal lappida eelarveaugud täiendavate kohalike maksude kehtestamisega, pangalaenuga ning näidata mõne eelarverea summat korruga mitmes kohas. Parteilasest vallavanem täitis Partei juhised punktipealt. Kohaliku ettevõtluse ja ühistegevuse keelas Partei juht lausa ära, sest sõber rahvusvaheline koletis ja tema truud seltsimehed ei saavat sellest aru.

Nüüd võis vallamaja aknast näha vallaelu elavnemist – külade ja

vaadates enam mingit liikumist. Hirm tungis tema hinge ja ta müüs maha kõik, mis müüa oli ning põgenes Partei peakontoris, kus tematagi juba nälgi varuks oli.

Samal ajal tuli ka riigile mõtleval vallavanemal leida oma valla probleemidele lahendused. Korra kaalus ta ka Partei kantseleisse helistamist, kuid tundes sealseid meetodeid ja nähes nende hukutavat mõju naabervaldadele, otsustas jääda oma liistude juurde ja pea tööle panna. Ta kutsus vallamajja kogu vallarahva. Enamik neist oli laostumise ning meeletehete äärel, kuid nad tulid siiski – uppuga haarab ju õlekõrrestki. Riigile mõtleval vallavanema otsusekindlal juhtimisel toimus arutelu, kuidas veel alles jäänud vallaelanikud saaksid olukorra kõigest hoolimata enda kasuks pöörata. Pärast pikka vaagimist otsustati, et maksu, mis maksab ja saagu mis saab, aga allesjäänud vallarahval tuleb üheskoos tööle hakata. Juba järgmisel päeval asutati hulk ühistuid ja pandi paika nende tööpõhimõtted: tarbijateühistu, piimaühistu, teraviljauhistu, energia-

ühiselt ehitatud energiaühistu ning rahvas liigutas oma raha vaid läbi hoiu-laenuühistu.

Aga kasutult seisvad valla põllumaad jagati noortele peredele, mille tulemusena haljendas varsti valla igas külas põldudel ilus vili ning karjamaadel oli näha rohkesti pudulohuseid. Uute elumajade ja tootmishoonete ehitus käis ikka ühiselt ja, kui vaja, koguni talgute korras.

Üksteise järel sulgesid nüüd suured välismaised kauplused oma poed, võõramaised pangafiliaalid kadusid ning pagesid ka välismaised ahned põllumajandussaaduste kokkuostjad. Vallaelanike ja ettevõtete raha ei jooksnud enam vallapiiridest välja Suure Energiabörsi rikastamiseks, vaid jäi kohapeale ning kosutas kohalike rahakotte. Vallarahva omavahelise koostöö süvendamiseks lasi riigile mõtlev vallavanem ringlusse kohaliku arveldusvahendi – Valla Veksli – ja nii lakkasid ka kurnavad intressimaksud vallavälisetele rahaasutustele.

Loomulikult hakkas riigile mõtlev vallavanem nüüd

saama närvilisi telefonikõnesid Partei peakontorist ning paaril korral ähvardasid tundmatuks jääda soovinud seltsimehed riigile mõtleval vallavanema elu ja tervise kallale kippuda, kuid külamehed tulid appi ja kütsid pättide kered korralikult kuumaks. Ei julgenud ükski rahvusvahelise koletise sabarakk või pasatski nüüd enam sinna valda oma jalga tõsta. Riigile mõtleval vallavanemat nimetati Pühas Kartellimeedias korduvalt igasuguste hirmsate nimedega ning ükskord koguni rääkis anonüümseks jäänud allikas, et vallavanemal olla kodus pruuni värvi särk ja „ühe teatava isiku“ portree. Kelle oma, seda ei juletud öelda, aga parteilastel oli hirmus niigi. Ka ei rippunud vallavanema kabinetis kohaliku kubeneri antud aukirju ega kutsutud teda ka pingviinide paraadile. Aga riigile mõtlev vallavanem ei hoolinud sellest, sest riigile mõtlev vallavanem hoidis vallarahvast ja vallarahvas hoidis teda. Elu oli ilus ja huvitav ning üheskoos sai vallarahvas igast murest jagu. Capitalissimus Liberalissimus proovinud küll ühe, siis teise kurja krutskiga vallale mõju avaldada, aga vallavanem ja vallarahvas jäid endale kindlaks – ühenduses on ju jõud!

Riigile mõtlevale targale vallavanemale sai osaks vallarahva tänu ning naabervallavanemate imetus, kellest nii mõnedki tema eeskujul omadki vallad õitsvale järjele viisid. Nii olla siinpool seitset maad ja seitset merd asunud riigis, mida ka Vabariigiks kutsutud, saadud lahti Capitalissimus Liberalissimuse koletislikust surmahaardest ning pööratud õitsengule kõige kurja kiuste. Capitalissimus Liberalissimus sõõnud aga hoopis tema juurde abi küsima pagenud parteilasest vallavanema ühes naha ja karvadega ning kõik teised parteilased takkaotsa, nii et jusugi ei jäänud järele.

Siinpool seitset maad ja seitset merd seisab tänase päevani kõikumatus usus ja vankumatus tahtes riik, mis on rajatud vabadusele, õiglusele ja õigusele ning mida kutsutakse Vabariigiks. Ja selles riigis elavad toredad ühtehoidvad inimesed ning riigile mõtleval vallavanemad, kes kõik on kaitseks sisemisele ja välisele rahule ning pandiks selle riigi praegustele ja tulevastele põlvedele nende ühiskondlikus edus ja üldises kasus. Nii tagatakse selle riigi rahvuse ja kultuuri säilimine läbi aegade.

Rahva suust

Hoiu-laenuühistute koostöö kasulikkusest

Viimasel ajal kõneldakse üha enam ühistupanganduse vajalikkusest ning kirjeldatakse kasusid, mida see endaga kaasa toob. Hoiu-laenuühistud teenivad oma liikmete huve ning aitavad kaasa kogukonna arengule. Kui Euroopa Liidu liikmesriikides on hoiu-laenuühistud laialt levinud pangandusvorm, mille turuosa ulatub mõnes riigis 70 protsendini, siis Eestis on hoiu-laenuühistute turuosa ca 0,1% ning areng on olnud aeglane ning vaevuline, kuigi ajaloost on ette näidata tugev majanduslase ühistegevuse kogemus, mida siiani paljudes riikides eeskujuks tuuakse. Miks hoiu-laenuühistute süsteem Eestis seni nii jõudsalt arenenud pole kui võiks?

Mõningaid kitsaskohti tänases ühistutevahelises koostöös

Hoiu-laenuühistute juhid on välja pakkunud mitmeid probleeme, mis täna arengut takistavad. Seadusandlusest tulenevad takistused on seotud liikmete hoiuste tagamise ning ebavõrdse maksustamisega võrreldes kommertsbankadega, kuid mõnevõrra olulisemad on hoopis avalikkuse väike usaldus hoiu-laenuühistute suhtes ning piisava oskusteabe puudumine. Teadlikkus,

mis hoiu-laenuühistu on ning millised on tegutsemis põhimõtted, on väga madal ja seda just nooremate inimeste seas. Lisaks on oluline arengu mõjutaja pädevate juhtide osakaal hoiu-laenuühistus, kuid täna hindavad hoiu-laenuühistute juhid oskusteabe vajadust ühistu sees võrdlemisi kõrgeks. Seega on hoiu-laenuühistute arengus ning turuosa suurendamisel oluline leida võimalusi avalikkuse teadlikkust tõsta ning kaasata juhtimisse spetsialiste.

Hoiu-laenuühistute olukorra parandamiseks peaks oluliselt rohkem tähelepanu pöörama inimeste koolitamisele ning seda juba varasest east, ehk ühistegevus peaks olema ainsa koolide õppekavas. Näiteks Ameerikas on levinud õpilaste ja üliõpilaste hoiu-laenuühistud, mis suurendavad varakult õpilaste arusaama ühistegevusest, arendavad noorte finantsalaseid teadmisi ning töötagemis oskust. Õpilastele suunatud hoiu-laenuühistu viib finantsasutuse noortele lähemale ning kasvatab uue põlvkonna ühistegevuse. Mis aga veel olulisem - kasvaks uus põlvkond inimesi, kes on varakult omandanud praktilised teadmised, kuidas oma rahadega efektiivselt ümber käia ning kriitiliselt hinnata, milliseid

finantsteenuseid kasutada.

Teine viis, kuidas hoiu-laenuühistute tegevust laiemalt tutvustada ning samal ajal lahendada ka oskusteabe probleemi, on teha tihedat koostööd ülikoolidega. Üliõpilaste hoiu-laenuühistu juhtimisse kaasamine toob ühistusse kaasa energiat, uusi ideid ning parema arusaama noorte vajadustest, sidudes need hoiu-laenuühistute juhtide kogemusega, toob koostöö mõlemale poolele kasu.

Kõige eelneva juures on oluline, et hoiu-laenuühistud teeksid ka omavahel tihedat koostööd, jagades kogemusi ja teadmisi, korraldades koolitusi ja infopäevi nii olemasolevatele kui tulevastele liikmetele. Miks mitte panna paika ühine tegevusplaan, kuna konkreetset eesmärgid, mille poole ühiselt püüeldakse, loob aluse tugeva süsteemi tekkimiseks. Tugeva süsteemi olemasolu loob omakorda soodsad eeldused surve avaldamiseks ühistusüsteemile soodsate seaduste kehtestamiseks.

Esimene samm koostöö suunas on juba astutud

Saaremaa Hoiu-laenuühistu ja Tartu Hoiu-laenuühistu on astunud esimese sammu tõsisema majandusliku koostöö suunas,

astudes üksteise liikmeteks. Tartu Hoiu-laenuühistu tegeleb aktiivselt rahva teadlikkuse tõstmisega, andes välja Ühistulehte, tehes raadios Ühistusaadet ning televisioonis Ühistegevuse pooltundi. Lisaks on Tartu Hoiu-laenuühistu esirinnas pakutavate teenuste ning majandusnäitajate poolest. Seega, miks hakata leiutama jalgratast? Koostöö on juba täna võimalik. Tartu Hoiu-laenuühistu ja Saaremaa Hoiu-laenuühistu alustasid novembrist 2012 koostööd sündikaatlaenuude andmist. See võimaldab väljastada senisest suuremaid laene riske suurendamata.

Sõlmitud on ka kindlustuse koostööleping, mis võimaldab ka Saaremaa Hoiu-laenuühistul hakata oma liikmeid Lõuna Kindlustusmaakleri kaudu kindlustama. Tulevikus loodame sõlmida ka vekslipartnerluslepingu, mis võimaldab suurendada oma liikmete vahelist majanduslikku koostööd ning viia kokku ka mõlema hoiu-laenuühistu liikmeid omavahel. Kuna Saaremaa Hoiu-laenuühistu liikmeskonna moodustavad suuremas enamuses põllumajandustootjad, võimaldavad koostöös välja antavad sündikaatlaenuud rahuldada nii liikmete suuremaid investeringuvajadusi, kui tasandada ühistu hooajalisi rahavoogusid. Ühistuleht ja Ühistusaade annavad

ka Saaremaa Hoiu-laenuühistule võimaluse häält teha ning alustada Saaremaa inimeste ühistegevusalase koolitamisega.

Tulevikus loodame samasugust koostööd tegema hakata ka teiste Eesti hoiu-laenuühistutega, et ühiselt kujundada välja tugev ja ühtehoidev hoiu-laenuühistute süsteem, millel oleks võimas turuosa. Usun, et inimesed saavad üha teadlikumaks ning astudes endale sobiva ühistu liikmeks, panevad ettevõtmise õnnestumiseks oma õla alla. Ühenduses on jõud!

Kaie Laaneväli
Saaremaa Hoiu-laenuühistu nõukogu esimees

Kindlusta ühistuliselt!

Täna sel kindlustusturul on inimestel raske seigelda: on palju kindlustusseltse ja erinevaid kindlustusteenuseid. Tingimused ja katted on sellised, et vale lepingu tellimisel võib tekkida situatsioon, kus kindlustusandja ei maksa välja hüvitist. Samas aga võib leida abi kindlustusseltside teenustest, mis ei pruugi pähegi tulla.

Siinkohal tuleb appi Lõuna Kindlustusmaakler, kes nõustab inimest kindlustusküsimustes. Lõuna Kindlustusmaakler on loodud 2001. aastal eesmärgiga pakkuda klientidele kvaliteetset kindlustusteenust. 2006. aastal omandas Tartu Hoiu-laenuühistu Lõuna Kindlustusmaakleri eesmärgiga pakkuda nii ühistu liikmetele kui ka laiemale avalikkusele ühistulist kindlustusteenust.

Täna seadusandlus on selline, et pole võimalik asutada kindlustusühistuid. Kindlustusseltsi lubatavaks juriidiliseks vormiks on vaid aktsiaselts või Euroopa äriühing. Teised ärivormid ei ole lubatud. Ainuke võimalus saada ühistulisele kindlustusteenusele lähedast teenust on osta kindlustust Lõuna Kindlustusmaakleri vahendusel, sest Lõuna Kindlustusmaakler on Tartu Hoiu-laenuühistu omandis ja tegeleb liikmete huvidega.

Kindlustusmaakler on tark mees taskus

Kindlustusmaakleri ülesanne on leida parim võimalik

kindlustuslahendus. Selleks selgitatakse välja kliendi kindlustushuvi. Kindlustushuvi väljaselgitamine on üks olulisemaid osasid kindlustuse ostmisel. Nimelt tuleb igal lepingul jälgida, millised on võimalikud ohud, milliseid ohte soovitakse maandada ning kuidas on võimalik ennetada võimalikku kahju. Näiteks situatsioon, kus klient lõhub kogemata poes hinnalise vaasi. Ilma kindlustuseta peab inimene kandma kogu põhjustatud kahju ise, kuid vastutuskindlustuse olemasolu korral teeb seda kindlustusselts. Ettevõtte puhul võib tuua näitena olukorra, kus näiteks tulekahju tagajärjel lakkas ettevõtte äritegevus. Kui vara on kindlustatud samas seltsis, hüvitab selts ka saamata jäänud tulu.

Põllumajandusettevõtete puhul võib kindlustada karilooma hukkumise kahjusid, tuleõnnetuse, haiguste, õnnetusjuhtumite läbi ning looma vargusest tulenenud kahju. Lisaks suudab maakler nõustada ka põllumajandusettevõtete osas. Nii näiteks kariloomade puhul toetab kindlustamist ka riik, kes hüvitab loomapidajale osa kindlustusmaksest. Täpsem info toetuse kohta on toodud PRIA kodulehel.

Teades kliendi kindlustushuvi, korraldab kindlustusmaakler hanke. Tänu hanke korraldamisele on kliendil võimalik mõjutada kindlustusseltsi kindlustushindades ja isegi -tingimustes. Üksinda ei ole võimalik seda teha, sest kaalukauss on väga kaldu kindlustusseltsi

poole. Siin aga ilmneb ühistuline idee – koos me oleme tugevad, kuid üksi haavatavad. Kindlustusseltsid peavad andma järele oma tingimustes või hindades, sest nad ei konkureeri enam mitte kliendiga, vaid teiste seltsidega. See on oluliselt tugevam positsioon ja kaalukauss kaldub nüüd kliendi kasuks. Koostöös maakleriga, kes tegeleb kliendi huvidega, leitakse parim pakkumine.

Kindlustusmaakler tegeleb kindlustuslepingute vahendamise ja lepingute vahendamisel kontrollitakse lepingute vastavust soovitud pakkumisele. Võib ette tulla olukordi, kus tellitud leping ei vasta tellimusele. Seepärast kontrollib kindlustusmaakler enne iga lepingu jõustumist andmed üle kahekordselt ja andmete ning tingimuste õigsuse korral edastatakse leping kliendile.

Enne lepingu lõppemist teavitatakse klienti kindlustuskaitse lõppemisest ja vajadusel uuendatakse lepingut, korraldades jällegi uue hanke. Tähtis on ka kehtivate lepingute haldamine. Nimelt ohtude muutumisel või vara suurenemisel tehakse lepingud vastavalt vajadusele ümber. Samuti saadetakse järgmaksete arveid ja meeldetuletusi, et vältida olukorda, kus kindlustuskaitse katkeks osamaksete tasumata jätmise tõttu. Sellisel juhul jääks kahju õnnetuse korral hüvitamata.

Kindlustusmaakler nõustab klienti kahjujuhtumi korral. Kahjujuhtumi puhul võib klient olla meeltesegaduses ja nii ei pruugi õigel ajal meenuda, kuidas käituda, millist seltsi teavitada kahjust, mis edasi teha. Siin tuleb appi

kindlustusmaakler nõu ja jõuga. Abistatakse klienti suurema kahju ärahoidmises, dokumentide täitmises ja suhtluses kindlustusseltsidega. Sageli on vajalik jälgida pidevalt kahjuotsust, et vajalik info ei läheks kaotsi või ei jõuaks kliendini liiga hilja. Nii tagatakse kliendile olukord, kus võimalikud probleemid likvideeritakse kiiresti.

Lõuna Kindlustusmaakleri kindlustusmaaklerid tegelevad kliendi huvides. Samuti rakendame avatuse printsiipi. Nimelt, kuna klient ei tasu kindlustusmaaklerile vahendustasusid, vaid seda teeb selts, siis vältimaks olukorda, kus kindlustusmaakler võib valida kallima pakkumise, kuna selts maksab vahendustasu eest rohkem, oleme teinud oma vahendustasud avalikuks. Nendega on võimalik tutvuda meie kodulehel Lõuna Kindlustusmaaklerlepingu üldtingimustest www.lkm.ee. Nii on võimalik kliendil alati kontrollida kindlustusmaakleri tegevust.

Lõuna Kindlustusmaakler kasutab uuenduslikke lahendusi

Pakkumiste koostamisel kasutatakse infotehnoloogilisi lahendusi, mis aitavad meil hetkega saada turuülevaate pakutavatest kindlustusteenustest. Seega saame ülevaate hetkega turul toimuvast ja nõustada klienti kindlustuse ostmisel. Ajaline faktor võib olla teinekord ülioluline, sest kui kindlustuslepingu sõlmimisega võib minna päevi, tähendab see suurt ohtu kliendile. Õnnetus ei hüüa tülles!

Lisaks on võimalik osta kindlustust interneti vahendusel.

Oleme oma kodulehe – www.lkm.ee – valmistamisel lähtunud kindlustusteenuste eripäradest ning töötanud välja lahendused, kus klient saab osta kiirelt, lihtsalt ja mugavalt liiklus-, kasko-, kodu-, reisikindlust ja ettevõtte varakindlustust.

Arvete, lepingute ja meeldetuletuste haldamisel kasutame programme, mis lihtsustavad meie igapäevast tööd ja välistavad olukorra, kus mõni arve jääb saatmata, kuna läks lihtsalt meelest ära.

Lõuna Kindlustusmaakler teeb koostööd kõigi peamiste kindlustusseltsidega

Meie kaudu on võimalik osta kõiki kahjukäsitlemise teenuseid kõikidelt peamistelt kindlustusseltsidelt – Ergo Kindlustus, If P&C Insurance, See-Sam Insurance, Salva kindlustus, Inges, BTA kindlustus, QBE kindlustus, Gjendsidige kindlustus, RSA kindlustus. Seega soovitame pöörduda nii eraisikutele kui ka juriidilistele isikutele Lõuna Kindlustusmaakleri poole, sest ostes kindlustuse Lõuna Kindlustusmaakleri vahendusel saate nii rahalise võidu, samuti annate oma toe ühistegevuse arengule Eestis. Ühistuliselt kindlustades saab iga ühistuliige toetada iseennast ning läbi enda ka oma kaasliikmeid!

Märt Riiner
Lõuna Kindlustusmaakleri juhatuse esimees, Tartu Hoiu-laenuühistu juhatuse liige

Kapitalismi ja kommunismi vahel on kolmas võimalus – ühistegevus

Viimased 20 aastat on näidanud, et Eestis pole paljud arengud just nii läinud nagu rahvas laulva revolutsiooni aegadel unistas. Toona toimus meil kaks suurt muudatust üheaegselt. Esiteks unistasime Balti ketis vabadust soovides riiklikust iseseisvusest ja välisjõududest sõltumatuses. Peagi selle me välisjõudude toetusel ka saime. NSV Liit lagunes ja Moskvas võis endise suurriigi president Mihhail Gorbatšov oma territooriumit pärast Venemaa eraldumist näha vaid Kremli kabineti aknast. Vanameelsete putši surus tankitulega maha Venemaa president Boris Jeltsin ja seejärel kutsuti Eestist tagasi ka teletorni piiranud sõjaväe üksused. Kui siia lisada veel USA ja teiste lääneriikide toetus, oligi ihaldatud iseseisvuse vaatamata meie omavahelisele rivaalitsemissel käes.

Teiseks ajaga kaasneva, kuid mõneti varjatud nähtuseks oli iseseisvumisjärgne totaalne väliskapitali sissevool. Algul tegutses väliskapitali tasahilju ja kobamisi. Saades aga julgust meie ultraliberaalsetelt valitsustelt, hakati järjest aktiivsemalt hõivama suurimat lisaväärtust tootvaid ettevõtteid ja majandusharusid. Mõnel pool räägitakse, et see oligi hind, mida tuli maksta välisriikide toetuse eest. Eriti julgeks muutus väliskapitali siis, kui valitsus pakkus müügiks Eesti Energiat, Eesti Raudteed ja teisi suuretegevõtteid (tubakavabrik, puidu-, toiduaine- ja metallitööstused jne). Väliskapitali invasioon on olnud enneolematu.

Täielikult on väliskapitali kontrolli all raharinglus, pangandus, kindlustus, enamik tööstusharudest. Põllumajanduses domineerivad uusmõisad. Ka jaekaubandus ei kuulu enam tarbijatele. Lisaks kapitaliühingutele on meie turule ilmunud ka lähivälisriikide ühistud, mis viivad kasumite ja teenustasudena Eestist välja väga palju raha. Ette rutates olgu öeldud, et olukorrast väljapääsemiseks on ainus väljapääs ühistegevuses.

Kuhu oleme omadega jõudnud?

Eeskätt teise nähtuse, kapitalismi vohamise tõttu, on Eesti ühiskond liikunud vasakpoolse, sotsialistliku orientatsiooniga ühiskonnakorralduselt järsult paremale ja nüüd ongi meist saanud parempoolne ultraliberaalne kapitalistlik riik. Sel ajal, kui me iseseisvume, siis kapitalismi invasiooni olemust ja sellega kaasnevat mõjusid eesti rahvale ja riigile ei selgitatud ega arutatudki. Rahvalt „unustati“ või ei tahetudki küsida, millise ühiskonnakorraldusega riiki rahvas soovib?

Praegu oleme jõudnud niikaugemale, kus oma peaga mõtlevad eestlased, sh eriti noored, täiesti ausameelselt küsivad, kas sellist Eestit me tahtsimegi? Kas me tahtsime sellist Eestit, kus on nii halb elada, et noored aga ka vanemad inimesed rändavad massiliselt linnadesse ja seejärel juba välismaale, paljud igaveseks? Kas me tahtsime inimühja tagamaaga ja vaesunud küladega Eestit? Kas me tahtsime sellist Eestit,

kus osa rahvast on olude sunnil sunnismaised pärisorjad, kellel ei jätku jõudu ja vahendeid Eestist lahkumiseks? Kas me tahtsime sellist riiki, mida valitseb käputäis ennasttäis valitsejaid ja ametnikke, kellele lihtrahva mured korda ei lähe? Kas me tahtsime sellist Eestit, kus ühiskonna eliidi moodustab käputäis miljonäre, kes tegutsevad ettevõtete nõukogudes, juhivad need pankrotti ja laulavad hosiannat väliskapitalile? Ei, sellist Eestit me ei tahtnud!

Aga mida siis teha?

Ühiskonnateadlased on oma mitusada aastat arutlenud selle üle, missugune peaks olema inimeste jaoks kõige parem ühiskonnakord. Ülemöödunud sajandil jäi sõelale kolm enamlevinud käsitlust. Kui jõuti tõdemuseni, et feodalistlik suurmaaomandus ja mõisasüsteem on oma aja ära elanud, pakuti asemele kapitalistlikku maailmakorda, kus esikohal liberaalne maailmavaade ja igal inimesel võimalus rikkaks saada. Selle mõtteviisi eesotsas oli Adam Smith. Kapitalism osutus roosaks unistuseks, sest kapitalil on komme kontsentreeruda ja jätta suurem osa rahvast vaesusesse. Seda, raha võimule orienteeritud süsteemi hakati filosoofide poolt kohe ka vihaselt ründama. Eriti aktiivselt tegi seda Karl Marx ja tema koolkond, kes pakkus kapitalismi asemele kompromissitu kommunismi, mis pidi armutu klassivõitluse tulemusena tulema võimule ja saatma kapitalismi koos kapitalistidega ajaloo prügikasti. Sellest ajast algas armutu võitlus

kahe äärmusliku maailmakorra vahel.

Diskussioon oli nii äge, et ühiskonna- ja majandusteadlastel ning poliitikutel jäi kahe silma vahele kolmas tee, mille alused töötas välja inglane **Charles Howarth**. Tema oli see, kes esimesena sõnastas ühistegevuse põhiprintsiibid ja asutas Rochdale linnas tarbijate ühistu, millest sai alguse viimase saja viiekümne aasta jooksul väga võimas kodanikuliikumine kogu maailmas. Paljud ühiskonnateadlased arvasid, et see on tõsine alternatiiv kahele äärmusele. Eestis oli sellise teoreetilise suuna pooldajaks professor ja riigimees **Jaan Tõnisson**. Praktikas realiseeris selle suuna aastatel 1932 – 1940 president **Konstantin Päts**, kes riigivanema dekreetidega lõi vajaliku raamistiku ühistulise ühiskonnakorra loomiseks Eesti Vabariigis. See oli tõesti aeg, kui ühelt poolt oli piir pandud kommunismi meeleolude vohamisele Eestis aga teiselt poolt ohjeldati jõuliselt ka marukapitaliste. Samas peituvad ühistegevuses mõlema äärmuse positiivsed jooned: kapitalismi poolt arengut stimuleerivad materiaalsed motivaatorid ning kommunismile omane humanism ja inimesearmastus.

Seda Pätsi perioodi on nimetatud mitmeti. Enamlevinud on „juhitav demokraatia“, kus seadustega oli kehtestatud kindlad raamid ülikastumisele, kuid „roheline tee“ oli loodud eraomandusel baseeruvale ühistegevusele. Igaüks, kes aktiivselt tegutses, sai proportsionaalse osa

lisandväärtusest, samas oli välistatud liigkasuvõtmine teiste arvel. Ehitati hoogsalt uusi talusid, edenes ühispanandus, ühiskindlustus, ühistööstus ja ühiskasutus, mida koordineeris Ühistegevuskoda. Taluperenaise normaalne seisund oli rase ja see tagas eestlusele kestlikkuse. Ajaloost ei ole teada kiiremat majanduse ja eestluse arengu perioodi kui Pätsi kehtestatud keskühistute ja ühistegevuse ajajärk. Seda perioodi peeti eeskujuks isegi Rahvusvahelise Ühistegevuse Liidu (ICA) juhtide arvates veel 1960. aastatelgi. Tegemist oligi sisuliselt kahe äärmuse: kapitalismi ja kommunismi vahel asuva ühiskonnakorraldusega – **ühistegevusega**.

Viimasel ajal on ikka ja jälle mitmed ühiskonnateadlased avaldanud arvamusi, kus juureldakse selle üle, kas kapitalismil on üldse tulevikku ja milline oleks kogu inimkonna jaoks parim ühiskonnakord. Eesti ajalugu näitab, et ka nüüd võiks parimaks ühiskonnakorralduseks olla ühistegevusel baseeruv ühiskonna- ja majanduskorraldus. Seepärast peame ühistegevust õppima ja võtma omaks ühistegevuse rahvusvahelised põhimõtted ehk karjas elamise reeglid. Inimene oli, on ja jääb kariloomaks ja peab arvestama, et karjas elamine karja reeglite järgi tagab talle kõik eluks vajaliku, sh ka isikliku rahulolu ja õnne.

Jaan Leetsar
Akadeemilise Ühistegevuse Seltsi juhataja esimees

Hoiu-laenuühistute rahvusvahelistest suursündmusest Poolas

Osaletsin käesoleva aasta suvel Maailma Hoiu-laenuühistute Nõukogu (WOCCU) korraldatud rahvusvahelisel konverentsil. Tegemist on iga aasta erinevas riigis toimuva konverentsiga, mis seekord toimus Gdanskis, Poolas. Üritusest võttis osa 1400 hoiu-laenuühistute liidrit kokku 50 riigist. Üritus ise kestis kokku 4 päeva ning oli täidetud mitmekülgse programmiga. Ühe põhiteemana oli arutluse all tulevikus hoiu-laenuühistute ees seisvad väljakutsed, mis on tingitud mobiilse panganduse üha suuremast levikust. Käsitatud teemadring oli aga märksa laiem. Vastavalt oma huvidele oli konverentsil võimalus ennast täiendada hoiu-laenuühistute strateegiatega, regulatsioonide, järelevalve ja ühinemiste alal ning paljudes muudes hoiu-laenuühistuid puudutavates valdkondades.

Erki Pisuke annab Ühistulehe 2013. a jaanuarinumbris ülevaate Poolas toimunud hoiu-laenuühistute maailmakongressist. Lugejatel palun saata küsimused erki.pisuke@yhistupank.ee

Toimetuse kontaktid:
Aadress: Raekoja plats 20, Tartu 51004
Telefon: +372 7 407 132
E-mail: info@yhistupank.ee
Koduleht: www.yhistupank.ee

